

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการยกระดับสถานศึกษาในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ นับว่าเป็นบทบาทสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการในการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีความรู้และทักษะชีวิต การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาการศึกษาทั้งด้าน “คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” พร้อมทั้งกำหนดกรอบและสาระสำคัญของการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนไว้ 4 ประการหลัก ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 หน้า 12-13)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทาง ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองดังกล่าว จึงกำหนดนโยบายให้ดำเนินโครงการ “โรงเรียน ดีประจำตำบล” ขึ้นเพื่อการพัฒนาในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาพิเศษ ตลอดจน เป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” ที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธา และส่งบุตรหลานเข้าเรียน ในโรงเรียนดังกล่าว โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อ บริการและเชื่อมความสัมพันธ์กันได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ภาพ ความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ว่า “โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 หน้า 14)

การบริหารโรงเรียนเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิก ในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและ เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล โดยมี วัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการทำงาน เป็นศิลปะของการเป็นผู้นำที่จะนำผู้อื่นให้ทำงานตาม วัตถุประสงค์ได้ เป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายจะเห็นได้ว่า เรื่องของการบริหารเป็นเรื่อง ที่ค่อนข้างยุ่งยากสลับซับซ้อน เป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวพันกับคน ความรู้สึกนึกคิด ทรัพยากร จุดมุ่งหมาย รวมทั้งกระบวนการในการบริหารงาน เป็นต้น (จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 25)

จากการศึกษาปัจจัยทางการบริหารจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งบริบทของโรงเรียนดีประจำ ตำบลในเรื่องของประสิทธิผลนั้นอาศัยตัวชี้วัดความสำเร็จใน 3 เรื่อง 1) โรงเรียนคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ด้าน ด้านนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์และสมรรถนะผู้เรียน พื้นฐานทางอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน ความเป็น เลิศ ด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี ด้านครูและบุคลากร ผู้บริหารเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง ครูมีคุณภาพและเพียงพอ ด้านโรงเรียน สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ เป็นโรงเรียน 3 D (Democracy/

Decency/ Drug Free) 2) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ 3) การมีส่วนร่วม ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553, หน้า 18 – 20)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลทั้งสิ้น 119 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำแนกเป็นโรงเรียนดีประจำตำบลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำนวน 37 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 จำนวน 47 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 จำนวน 35 โรงเรียน โดยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 และต่างก็ได้รับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบนั้นล้วนแต่มีอุปสรรคและปัญหาเกิดขึ้นในแต่ละบริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบท ซึ่งนักเรียนส่วนมากมักต้องขออนุญาตในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพที่อยู่ห่างไกลจากชนบท (คิติรา รักษาสระ, 2558, หน้า 4)

จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยทางด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบล จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ จะสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนดีประจำตำบลได้หรือไม่ ทั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลและโรงเรียนต่างๆ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับใด

3. ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ประสิทธิภาพโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่อย่างไร

6. ปัจจัยทางการบริหารด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำ ตำบลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

7. แนวทางการพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน

ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

7. เพื่อหาแนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษาผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลของโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันแตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพของโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันแตกต่างกัน

5. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กัน

6. มีปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ตัว ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่และผู้บริหารโรงเรียนอาจใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียนดีประจำตำบล

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและครูในการพัฒนาปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 119 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,779 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 119 คน รวมทั้งหมด 2,017คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2560 จากตารางของ KrejcieandMorgan (บุญชมศรีสะอาด,2556, หน้า43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน จำนวนเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 53 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)ครูผู้สอน จำนวน 217 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 53 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้กรอบแนวคิดของ จันทรานี สงวนนาม (2551, หน้า 28) ภัคพร บุญเกล้า (2555, หน้า 11) วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556, หน้า 5-6) รัตนา คำทองเสน(2559, บทความย่อ) กรุณา ภู่มะลิ, ทวีศิลป์ ภูลนภาดล, ผดุงชัย ภูพัฒน์ และนิวัตต์ น้อยมณี 2557, หน้า 158) อภิญา ใจมิภักดิ์ (2558, หน้า 17-18) Stuart – Kotze and Foskin (1983, pp.3-5) อ้างถึง

ใน ทรงศักดิ์ สู้สุข, 2551, หน้า 19) Mortimore (1988 อ้างถึงใน ธรรมนูญ ชนะเพีย, 2558, หน้า 56) และ Steers(1991 อ้างถึงใน ธรรมนูญ ชนะเพีย, 2558, หน้า 56) ส่วนประสิทธิผล โรงเรียนดีประจำตำบล ตามคู่มือดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ(2553, หน้า 18-20) ประกอบด้วยปัจจัย 6ด้าน ได้แก่

- 2.1.1 ด้านภาวะผู้นำ
- 2.1.2 ด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.1.3 ด้านภาคีเครือข่าย
- 2.1.4 ด้านการจูงใจ
- 2.1.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร
- 2.1.6 ด้านการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ประสิทธิภาพโรงเรียนดีประจำตำบล ตามคู่มือดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 18-20) มี 3 ด้าน ได้แก่

- 2.2.1 โรงเรียนคุณภาพ
- 2.2.2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
- 2.2.3 การมีส่วนร่วม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ

- 3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง
 - 3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 3.1.1.2 ครูผู้สอน
 - 3.1.1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
- 3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 3.1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 3.1.2.2 10-20ปี
 - 3.1.2.3 มากกว่า 20ปี
- 3.1.3 ขนาดของโรงเรียน
 - 3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ปัจจัยทางการบริหาร มี 6 ด้าน ประกอบด้วย

3.2.1.1 ด้านภาวะผู้นำ

3.2.1.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.1.3 ด้านภาคีเครือข่าย

3.2.1.4 ด้านการจูงใจ

3.2.1.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร

3.2.1.6 ด้านการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.2 ประสิทธิภาพโรงเรียนตีประจำตำบล มี 3 ด้าน ประกอบด้วย

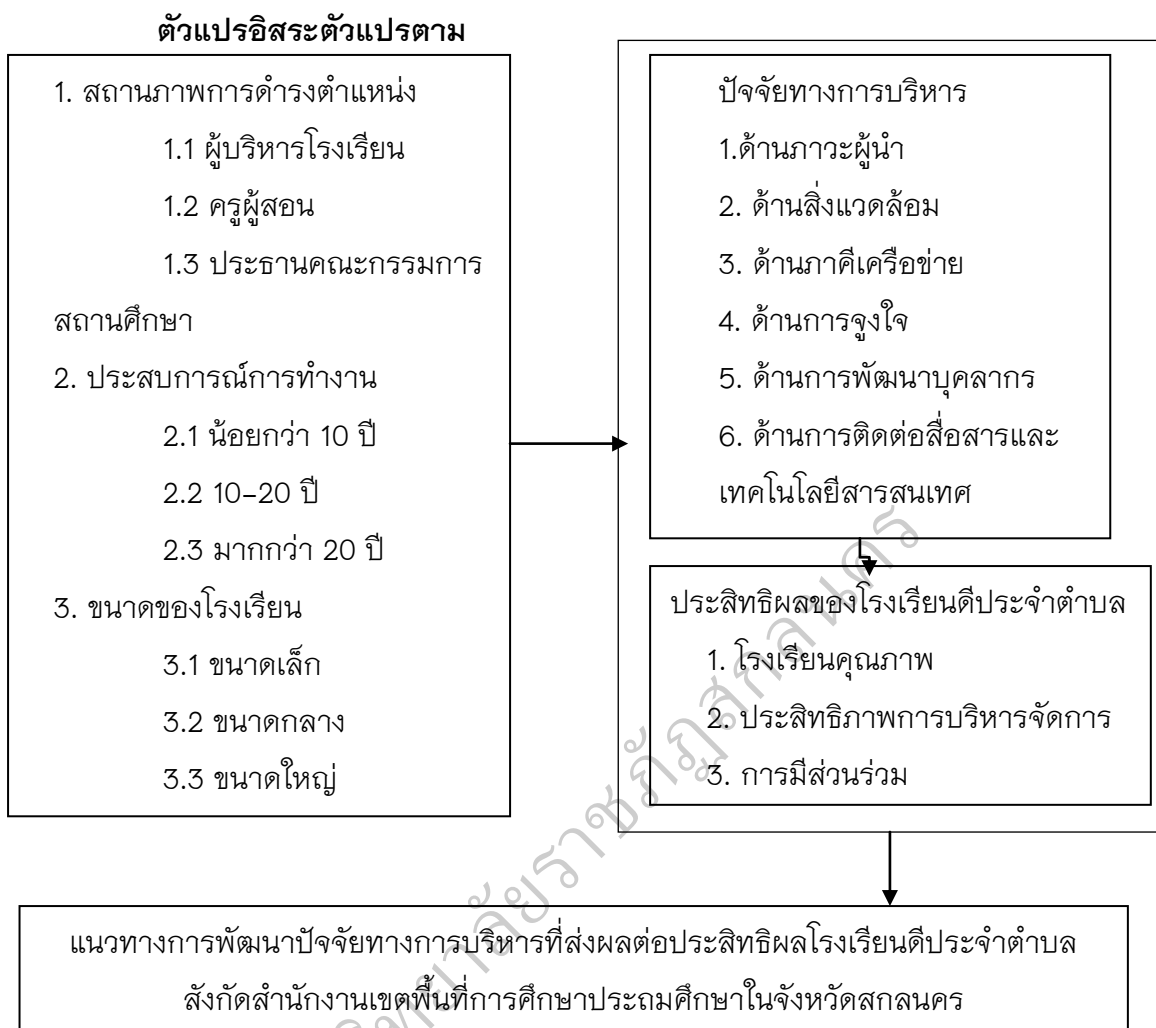
3.2.2.1 โรงเรียนคุณภาพ

3.2.2.2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

3.2.2.3 การมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งปัจจัยทางการบริหารใช้กรอบแนวคิดของ เปรมชัย สโรบล (2550, หน้า 12) กนิษฐา กลิ่นสุวรรณ, และคณะ (2551, หน้า 22) จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 28) ภัคพร บุญเคล้า (2555, หน้า 11) วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556, หน้า 5-6) รัตนา คำทองเสน (2559, บทคัดย่อ) กรุณา ภู่มะลิ (2556, หน้า 162) อภิญา ใจมีศักดิ์ (2558, หน้า 17-18) Stuart – Kotze and Foskin (1983, pp.3-5 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ สู้สุข, 2551, หน้า 19) Mortimore (1988 อ้างถึงใน อรัญญา ชนะเพ็ญ, 2558, หน้า 56) และ Steers (1991 อ้างถึงใน อรัญญา ชนะเพ็ญ, 2558, หน้า 56) ส่วนประสิทธิภาพโรงเรียนตีประจำตำบล ตามคู่มือดำเนินงานโรงเรียนตีประจำตำบลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 18-20) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารหมายถึง ทรัพยากร ปัจจัย หรือองค์ประกอบต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้บริหารงานแล้วบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ และทำให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียนดีประจำตำบลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งได้แก่

1.1 ภาวะผู้นำ หมายถึง ภาวะที่คนๆ หนึ่งสามารถที่จะพุดโน้มน้าว จูงใจคนอื่นๆ ให้เชื่อและปฏิบัติตามด้วยความรัก ความนับถือ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้บรรลุ เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.2 สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการ ทำงานในองค์กรเพราะจะมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในองค์กรนั้นแสดง พฤติกรรมออกมาไม่ว่าจะเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบ ขึ้นอยู่กับบรรยากาศที่บุคคลเหล่านั้น ปฏิบัติงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่าลักษณะสภาพแวดล้อมภายใน ส่วน สภาพแวดล้อมภายนอกนั้น มีผลโดยตรงต่อ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับการสร้างบรรยากาศ ในองค์กรในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรนั้นๆ

1.3 ภาคิเครือข่าย หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชนที่เข้ามามีบทบาท ในการบริหารจัดการโรงเรียน ระดมกำลังความคิด สนับสนุน เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือ และร่วมรับผิดชอบตลอดถึงการคาดหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานบริหาร การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจการประสานงาน การแสวงหาทรัพยากร การดำเนินการ และการตรวจสอบประเมินผล เพื่อให้งานบรรลุ จุดมุ่งหมายตามที่ชุมชนต้องการและเป็นเครือข่ายสำคัญที่จะคอยช่วยสนับสนุนการบริหาร จัดการโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลได้

1.4 การจูงใจคือ สิ่งที่เข้ามากระตุ้น ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ออกมา ซึ่งการจูงใจมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมากเพราะหากบุคคลไม่มีแรงจูงใจ ในการทำงาน งานนั้นก็อาจไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

1.5 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง เป็นวิธีการ ขั้นตอน หรือกระบวนการ ให้ได้มาซึ่งการนำมาใช้พัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความ ชำนาญ เพื่อให้บุคคลนั้นๆ สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนและกับเพื่อนร่วมงานใน องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กรนั้นๆ

1.6 การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การติดต่อสื่อสารนั้น มีหลากหลายรูปแบบ คือเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันระหว่างบุคคล ระหว่าง องค์กร การติดต่อสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันนิยมใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารมากขึ้น เพราะมีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา และสามารถสรุปผลการดำเนินงานออกมา เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานต่อไปได้ทันที

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง ความสำเร็จตามตัวชี้วัดของโรงเรียนดีประจำตำบลแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1 โรงเรียนคุณภาพ หมายถึง โรงเรียนที่ยึดหลักการพัฒนาศึกษา ด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม

2.2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หมายถึง มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชุมชนและภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม พัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพด้านการจัดการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้

3. โรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง โรงเรียนในท้องถิ่น ชุมชน และภาคีเครือข่าย ร่วมกันจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม พัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีมาตรฐานคุณภาพระดับสูง(โรงเรียนคุณภาพ) ทั้งด้านงานวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สุขภาพอนามัย งานอาชีพ และภูมิทัศน์เป็นที่ยอมรับของชุมชน

4. สถานภาพการดำรงตำแหน่งหมายถึงการดำรงตำแหน่งของข้าราชการตามที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนอย่างเป็นทางการซึ่งกำหนดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

4.1 ผู้บริหารโรงเรียนหมายถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งรักษาการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบล

4.2 ครูผู้สอนหมายถึงข้าราชการครู พนักงานราชการหรือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนดีประจำตำบล

4.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ทางโรงเรียนแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของบุคคลนั้นๆ ตั้งแต่บรรจุแต่งตั้ง

5.1 น้อยกว่า 10 ปีหมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของบุคคลนั้นๆ ตั้งแต่บรรจุแต่งตั้งอยู่ จนกระทั่งถึง 10 ปี

5.2 10-20 ปีหมายถึงระยะเวลาในการทำงานของบุคคลนั้นๆ ตั้งแต่บรรจุแต่งตั้งอยู่ระหว่าง 10-20 ปี

5.3 มากกว่า 20 ปี หมายถึงระยะเวลาในการทำงานของบุคคลนั้นๆ ตั้งแต่บรรจุแต่งตั้งอยู่ มากกว่า 20 ปี

6. ขนาดของโรงเรียนหมายถึงสภาพทางกายภาพโรงเรียนที่กำหนดตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน โดยจำแนกเป็น 3 ขนาดดังนี้

6.1 ขนาดเล็กหมายถึงโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1 – 120 คน

6.2 ขนาดกลางหมายถึงโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121 – 300 คน

6.3 ขนาดใหญ่หมายถึงโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

7. แนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร หมายถึง การนำผลที่ได้จากการวิจัยในด้านปัจจัยการบริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร